دنیا دوای ١١ ی سیپتەمبەر
بەشی یەکەم: جەنگی تیروریستەکان

دوو جەمسەری کونەپەرستانە

تاوانی تیروریستیی سامناکی ١١ی سپتامبەری ٢٠٠١ لەدژی بەشەرییەتو کوشتاری هەزاران کەس لە خەلکی بیدیفاع لە ئەمریکا، جیهانی خستوتە بەر دەروازەی یەکیك لە تاریکترینو خویناویترین سەردەمەکانی میژووی هاوچەرخ. ئەوەی کە دەستەی فەرمانرەوای ئەمریکا ناوی لـی ناوە جەنگی جیهانی لەدژی تیروریزم، لەراستیدا چوونی جیهانە بو ناو قوناغیکی تازەو، ویرانسازی لە جەنگی جیهانیی تیروریستەکاندا .

لە هەردوو بەری ئەم کیشمەکیشە دژی بەشەرییەدا دوو ئوردووی سەرەکی تیروریزمی نیونەتەوەیی راوەستاون کە موری خویناویی خویان داوە لە ژیانی دوو نەوە لە خەلکی جیهانی ئیمە. لە جەمسەریکیاندا، مەزنترین ماشینی تیروریزمی دەولەتییو توقاندنو باجخوریی نیونەتەوەیی راوەستاوە. کە پیکهاتووە لە دەستەی فەرمانرەواو دەولەتی ئەمریکا، واتە تەنها هیزیك کە چەکی ئەتومی لەدژی ئینسان بەکارهیناوەو سەدان هەزار ئینسانی بیئاگاو بیگوناهی هیروشیماو ناکازاکی لەماوەی چەند چرکەیەکدا کردووەتە خولەمیش، ملیونەها ئینسانی لە فیتنام کوشتووەو خاکەکەیانی بە بومبارانی کیمیایی بو سالەها سووتاندووەو لەکەلکی خستووە. ناتوو ئیئتلافەکانی دەولەتانی غەربی کە لە عیراقەوە تا یوگوسلافیا مالأو مەدرەسەو نەخوشخانەی خەلکیان بەسەریاندا روخاندووەو نانو دەرمانی ملیونەها منالیان بەبارمتە گرتووە. بورژوازیو دەولەتی ئیسرائیل، کە داگیر دەکات، دەست بەسەرا دەگریت، کوشتار دەکات، مەحروم دەکات. ئەمانە ئوردوگای ئاوارەکان دەدەنە بەر بومبو روکیتو ئەو منالە دەسالانانەی کە خویان لەباوەشی باوکیاندا پەناداوە یان لەریزی مەدرەسە راوەستاون، دەدەنە بەر گوللە. لە هیروشیماو فیتنامەوە تا گرانەداو عیراق، لە مەیدانەکانی تیربارانی ئەندونیزیاو شیلییەوە تا کوشتارگاکانی فەلەستین، کارنامەو مەلەفی ئەم جەمسەرە جیهانییەی تیروریزمی دەولەتیو ملهوریی ئەمپریالیستی، بەشیوەیەکی ئاشکراو حاشاهەلنەگر بە بەرچاوی خەلکی جیهانەوەیە .

لە جەمسەری بەرامبەردا، تیروریزمی ئیسلامیو بزووتنەوەی کونەپەرستانەو چەپەلی ئیسلامی سیاسی راوەستاوە. ئەمانە کە زەمانیك خویان دەست سازو پەروەردەی دەستی ئەمریکاو غەرب بوون لە جەنگی سارددا ئامرازی ریکخستنی کونەپەرستیی مەحەللی بوون لەدژی چەپ لە کومەلگاکانی خورهەلاتی ناوەراستدا، ئیستا بوونەتە جەمسەریکی چالاکی تیروریزمی نیونەتەوەییو یەکیك لە رەقیبەکانی جەنگی دەسەلاتی بورژوایی لە خورهەلاتی ناوەراستدا. میژووی دژی ئینسانیی ئیسلامی سیاسی، لە ئیرانو ئەفغانستانو پاکستانەوە تا جەزائیرو فەلەستین لیستیکی دوورودریژە لە کوکوژیو تاوانی دلتەزین. لە کوشتارە دەولەتیو نیمچە دەولەتییەکانی ئیرانو ئەفغانستانەوە تا تاوانکاریی روژانەی گروپەکانی تیروری ئیسلامی لە ئیسرائیلو جەزائیرو نیوجەرگەی ئەورووپاو ئەمریکا، لە سەرکوتی خویناویی نەیارانی فیکرییو سیاسییەوە تا زالکردنی یاسا کونەپەرستو دژی بەشەرییەکانی ئیسلام بەسەر خەلکیداو بەتایبەت بەسەر ژناندا، لەسەربرینو دەستبرینە شەرعییەکانەوە تا بومب نانەوەو قەتلوعامەکانی نیو پاسو کافتیریاو شوینی دیسکوکان، ئەمانە سەرقەلەمی کارنامەی ئەم کونەپەرستانەیە .

ئیستا بریارە ئەم کیشمەکیشە سەدان هەزارو بگرە ملیونەها ئینسانی دیکە، سبەینی لە ئەفغانستانو دوو سبەی لە هەر گوشەیەکی دیکەی جیهان، بکاتە قوربانی. دەبی لەبەرامبەر ئەمەدا رابووەستین .

پروپاگەندەی جەنگي:

شانبەشانی ئەم ریزبەستنە سەربازییە، ئیمە ریزبەستنی ئایدولوژییو ئیعلامیی ئەم دوو ئوردوگایە دەبینین. درزتیکردنو روخاندنی ئەم دیوارە ئیعلامییەو، دەرکیشانی حەقیقەت لەپشتی شەپولیکی مەزن لە ریاکاریو درو کە جیهان لووش دەدات، مەرجی یەکەمی ریکخستنی ریزیکی سەربەخویە لە بەشەرییەتی ئازادیخواز لەبەرامبەر

جەنگی جیهانیی تیروریستەکاندا. ئالای توندرەوان لە هەردوو ئوردوگادا لەدوورەوە ئاشکرایەو دەبینریت. دنیای ئالوزی ئەمرو ئیتر پیشوازییەکی ئەوتو لەم بیروبوچوونە کرچوکالانە ناکات. ئالای چەرخانیو جینگوئیسمی ئەمریکاییو غەربی، راسیزم، زوربلیی "شەری شارستانیەتەکان"و شتی لەم بابەتە تەنها دەتوانی لە گوشەوکەناریکی کومەلگای غەربیدا نفوز پەیدا بکات. سەرانی ئەمریکاو دەولەتەکانو میدیای غەربی خویان دەزانن کە ئەم بیروبوچوونو هەلویستە کرچو کالانە ناتوانیت چوارچیوەی ئایدولوژیو ئیعلامی کیشمەکیشیك پیکبهینن کە چوونەتە ناویەوە. لە جەمسەری بەرامبەریشدا بیروکەی جیهادی ئیسلامی، خوینرشتنی بیجیاوازی چ لەریگای "خودا"و ئاییندا، چ بو "ئازادی قودس"و رزگار کردنی خاکی ئیسلام لە چنگالی زایونیزمو ئەمپریالیزمی خوینخوری جیهانیی، بەشیوەیەکی گشتی تەنها لەنیو ریزەکانی خودی توندرەوەکانو هەلسووراوانی ئیسلامی سیاسیدا برەوی هەیەو جەماوەری خەلك لە کومەلگای هاوچەرخ لە پانایی خورهەلاتی ناوەراستدا ناهینیتە پشتی خوی. ئەو مشتومرە ئیعلامیو نەبەردە ئایدولوژییانەی کە بریارە ئەم کیشمەکیشە عەسکەرییە خویناوییە پاساو بکات کە بەریوەیە، ناتوانی لەسەر ئەم لیکدانەوە سافوسادە توندرەو، سکتاریستیو ساویلکانانەیە بینا بکریت. ئەوەی کە سەرەنجام دەتوانی جەماوەری فراوانی خەلك لە غەربو خورهەلاتی ناوەراست بکیشیتە کامی ئەم جەنگەوە لە پال هەردوو لایەنی ئەم بەرامبەرکی کونەپەرستانەیەدا رایان بگریت، ئەم بیروبوچوونە کرچوکالانە نییە، بەلکو لیکدانەوەو پاساوی لەمانە ئیسك سووکترە کە تاکو ئیرەش شاهیدی پەرەسەندنی خیرایان بووین .

لە فورمولەی غەربییەکاندا، بەجیا لە ئاماژە چەقوکیشانەکانی بوش،" بەشەرییەتی شارستانی" لەبەرامبەر بەلای تیروریزمدایە. ئەمریکا وەکو رابەری ئەم بەرەی شارستانیەتە نیشان دەدریت. ئامانج پووچەلکردنەوەی تیروریزمو سپاردنی تیروریستانە بە دادو عەدالەت. مەسەلەکە بەروالەت لە هیرش بو سەر عیراقو بومبارانی بەلگراد سروشتیترە. چ کەسیك ئەتوانی لەسەر سیاسەتە عەسکەرییەکەی گلەیی لە "ئەمریکا" بکات لەکاتیکدا کە ٦٠٠٠ کەس لە "خەلکەکەیان" بەو شیوە دړندانەیە کوشت؟ چ شتیك لە کاردانەوەی عەسکەریی دەولەتی ئەمریکا بو لیدان لەم تیروریزمەو پاراستنی "هاوولاتیانی"و، بگرە خەلکی جیهان، لە تاوانەکانی ئایندە کە رەنگە بەریوە بیت بەلگەنەویستترە؟ بو ئامادەبوون لە یانەی "بەشەرییەتی شارستانی"دا هیچ مەرجیکی نەتەوەییو نەژادیو دینییان دانەناوە. داواکاران هەر رەنگو شیوەو دینو رابردوویەکیان هەبیت، کافییە فورمی پشتیوانی لە ئەمریکا پربکەنەوە . پروپاگەندەی جەنگیی ئەم جارە بریار نییە نەژادی، نەتەوەیی، دینیو تەنانەت سیاسییش بیت. مەسەلە پاراستنی هەناردنی نەوت، دیفاع لە دیموکراسیو گیرانەوەی کویت بو شیخەکانی نییە. ئەگەر سوپای ئەمریکا جاریکی دیکە بو دووبارە کردنەوەی ئەوەی کە پیش ئەمە چەندین جار ئەنجامیداوە خوی ئامادە دەکات، وانیشان دەدات کە بو دیفاع کردنە لەمافی ژیان، دیفاعە لەمافی سەفەر، لەمافی نەتەقینەوەی ئینسانەکان لەگوشەی مالو شەقامەکانیان . تاوانی ١١ی سپتامبەر، بەهیزترین چوارچیوەی ئایدولوژیو ئیعلامیی تاکو ئیستای فەراهەم کردووە بو دەخالەتگەریی عەسکەریی ئەمریکاو ناتو لە گوشەو کەنارە دووردەستەکانی جیهان. لەم ساتەدا جیاکردنەوەی جەماوەری فراوانی خەلك لە غەربدا لەسیاسەتی عەسکەریی دەستەی حوکمرانی ئەم ولاتانە پیویستیی بە کاریکی هەرقلیی هوشیارکردنەوە هەیە. ئەم هاوسەنگییە فیکرییە رەنگە لەگەل ئالوگوری تازەدا بەخیرایی بگوریت، بەلام لەم ساتەدا تیزی" مشتومری شارستانیتی لەگەل تیروریزمدا"، کونترولی بیرورای گشتیی لە غەربدا داوەتە دەستی سیاسەتمەدارانو میدیای غەربی .

لە جەمسەری بەرامبەریشدا چوارچیوەیەکی ئالوزو تارادەیەك کاریگەر بو بەرگری لە ئیسلامی سیاسیو تیروریزمی ئیسلامی خەریکە شکل ئەگریت. کەم کەس جورئەتی ئەوەی هەیە کە دیفاع لە شەلالی خوین کردنی هەزاران کەس لەم تاوانە ئاشکرایەدا بکات. تەنانەت جانەوەرانی دەسەلاتدار لەئیرانو ئەفغانستانیش ناچارن قسەکانیان چاك بکەن. دیفاعی ئاشکرا لە ئیسلامی سیاسیو تیروریزمی ئیسلامی ئالای ئەم جەمسەرە نابیت. لایەنی ئیسلامی لە جەنگی تیروریستەکاندا پشت بە لیکدانەوەو پاساویکی کارا، بەلام کون، بو تیروریزم دەبەستیت کە کولەکەیەکی "دژی- ئەمپریالیزم"ی وردە بورژوایی جیهانی سییەمو بەتایبەتی خورهەلاتی ناوەراست بوو. ئیمە ٧ سال پیش ئیستا لەئاکامی شەپولیك لە ئینسان کوژیی ئیسلامیی لە ئیسرائیلو میسرو جەزائیر، لە ستوونی یەکەمی)ئەنتەرناسیونال(دا راشکاوانە پەردەمان لەرووی ئەم دیفاعە کونەپەرستانەیە لە تیروریزم هەلمالیو مەحکوممان کرد. بیسوود نییە ئەگەر ئەو نووسینە کورتە لیرەدا بهینینەوە :

"شەپولیك لە ئینسان کوژیی ئیسلامی، خورهەلاتی ناوەراستو باکوری ئەفریقای گرتوتەوە، قوربانیانی ئەم شەپولە، سادەترین خەلکانی سادەن. لە میسرو جەزائیر خەلکی بیانی، بە کریکارو گەشتیارو بازنشستەوە دەدەنە بەر گوشەو سەریان دەبرن، ریزی منالانی خویندنگای سەرەتایی بە بومب کوشتار دەکەن، ئەو کچە لاوانەی کە مل بە زەواجی

زورملی نادەن شەلالی خوین دەکەن. لە گردی ئایو ریبوارانی بیئاگا بە منالو پیرو لاوەوە لە شەقامو پاسەکاندا دەکوژن. وە قارەمانانە، لە ئیسرائیلەوە تا جەزائیر، بەشەرییەتی سەرسام دلنیا دەکەنەوە کە ئەم "خەباتی چەکدارانە"یە دریژەی دەبیت .

سەردەمانیك چەپی تەقلیدیو "دژی ئەمپریالیست" زەبروزەنگی کویرانەو هەوسارپچریوی رەوتە جیهان سییەمیو دژی غەربییەکانیان ئەگەر بەستایشەوە سەیرنەکردایە لانی کەم چاوپوشییان لیئەکرد. ستەمیك کە لە میللەتانی مەحرومو گەلانی ستەمدیدە دەکرا بە قەولی ئەمان ئەم تیروریزمەی وەکو کاردانەوەیەکی بەرحەق پاساو دەکرد. تیروریزمی گروپە فەلەستینییەکان، رەوتە موسلمانەکان وەیان سوپای رزگاریخوازی ئیرلەندا، کە قوربانییەکانیان روژلەروژ زیاتر خەلکی بیدیفاعو بیئاگای مەدەنی دەگرتەوە، نموونە بەرجەستەکانی ئەم تیروریزمە "بەرحەقە" بوون لە سەردەمەکانی پیشوودا .تیروریزمیك کە بەروالەت وەلامی ستەمەکانی رابردووو ئیستای ئەدایەوە، تیروریزمیك کە بەروالەت لە کاردانەوە بە زەبروزەنگو سیاسەتە دژی ئینسانییەکانی دەولەتو دەسەلاتە سەرکوتگەرەکان سەری هەلدابوو. سەیر لەوەدایە کە دەولەتی ئیسرائیلیش بەدریژایی چەندین سال ریك هەر بەم پاساوە، واتە بە پشتبەستن بە کوکوژییە لەوەسف نەهاتووەکانی فاشیزمی هیتلەریو رەوتە دژی یەهودییەکان لە ولاتانی جوراوجوردا لەدژی خەلکی یەهود، سەرکوتی زەبروزەنگاویی خەلکی مەحرومی فەلەستینو کوشتاری هەموو روژەی لاوانی فەلەستینی پاساو کردووە .

ئەم جورە پاساوە، تیروریزمیکی کویرانە کە بە پشتبەستن بەم پاساوانە لە خورهەلاتی ناوەراستدا، چ لەلایەن ریکخراوە عەرەبو فەلەستینییەکانو چ لەلایەن دەولەتی ئیسرائیلەوە بەریوە چووە، هەمیشە لەلایەن کومونیزمو چینی کریکارەوە ریسواو مەحکوم بووەو مەحکومە. بچووکترین پەیوەندی واقعیو مەشروع نەبووەو نییە لەنیوان ئەو میحنەتە سامناکانەی کە لەسەدەی ئەخیردا بەسەر خەلکی یەهوددا هاتووە لەگەل سەرکوتگەریو تاوانەکانی دەولەتی راستو توندرەوی ئیسرائیل لەدژی خەلکی فەلەستین. بچووکترین پەیوەندی واقعیو مەشروع نەبووەو نییە لەنیوان ئەو دەردو کویرەوەرییانەی کە خەلکی فەلەستین چەشتوویانە لەگەل تیروریزمی ئەو ریکخراوانەی کە دراونەتە پال ئەم خەلکە، چ ئیسلامیو چ غەیرە ئیسلامی. ئەمە بەدکەلك وەرگرتنو سەرمایەگوزاری کردنی رەوتو بالەکانی بورژواییە، بە دەولەتیو نا دەولەتییەوە، لە کویرەوەرییەکانی خەلکی مەحروم. مەحکومکردنو لەمەیدان وەدەرنانی ئەم تیروریزمە لەلایەن چینی کریکارەوە، بەتایبەتی لەولاتانی ناوچەکەدا، مەرجیکی بنەرەتیی بەدەستهینانی جلەوی خەباتی کومەلایەتییە لەلایەن کریکارەوە بو کوتایی هینان بەم کویرەوەریانە .

شەپولی تازەی ئینسان کوژیی ئیسلامی، بەتایبەت لە باکوری ئەفریقیا، وادیارە ئیتر تەنانەت پیویستی بەم جورە پاساوە سیاسییەش نییە .عەمامەیەکو تفەنگیك، گشت ئەو شتەیە کە بو دەستپیکردنی ئەم جیهادە چەپەلە لەدژی ئینسانییەت پیویستە. ئەمە گانگستەریزمی ئیسلامییەو چاوگەکەی رژیمی دەسەلاتداری ئیرانە. چارەنووسی ئەم رەوتەش هەر لەئیران یەکلایی دەبیتەوە." (م. حیکمەت، ئەنتەرناسیونال-ی ١٦، نوفەمبەری ١٩٩٤ (

بە پەرەسەندنی ئەم کیشمەکیشەو بەتایبەت بە هیرشی پیشبینیکراوی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بوسەر ئەفغانستان، "دیفاعی دژی ئەمپریالیستی" لە رەوتی ئیسلامیو تەنانەت پاساوکردنی کردەوە تیروریستییەکانیان بە بەهانەی تاوانکاریو سەرکوتگەرییەکانی ئەمریکاو ئیسرائیلەوە دەتوانی جاریکی دیکە جیگای خوی لەناو خەلکو حیزبە سیاسییەکانی خورهەلاتی ناوەراستو هەروەها چەند بەشیك لە چەپی رادیکالی تەقلیدیو روشنفکریی کومەلگاکانی غەربدا بکاتەوە. پەناگای عەقیدەیی سەرەکی گانگستەریزمو کونەپەرستیی ئیسلامی لەم شەری دەسەلاتەدا، شیعارە بوگەنو بەئاشکرا دژی بەشەرییە دینیو ئیسلامییەکان نابیت، بەلکو ئەم بەناو "دژی ئەمپریالیزم"ە میللي-دینیو وردە بورژواییە دەبیت .

هیچ بزووتنەوەیەکی جەماوەریی لەبەرامبەر جەنگی تیروریستەکاندا ناتوانی بەبی پەردەلەروو هەلمالینو تیکشکاندنی ئەم چوارچیوە عەقیدەییانەو پروپاگەندە جەنگییە ریاکارانەیە لە هەردوو بەری ئەم کیشمەکیشە کونەپەرستانەیەدا سەرکەوتن بەدەست بینیت .

کیشمەکیشەکە لەسەر چییە

ئەمە لە هەردوو لاوە شەری دەسەلاتە .تیروریزم واقعییەتیکی ئەم کیشمەکیشەیە، بەلام ئەم مشتومرە، وە جەنگیك کە خەریکە ئاگر بسینیت، لەسەر تیروریزم نییە. هەمووان دەزانن کە چوونەژوورەوەی ئەمریکا بوناو ئەفغانستانو تەنانەت دەستگیرکردنی بن لادن بەقەد سەرەدەرزییەك لەو کەمپینە تیروریستییەی کە لەلایەن رەوتی ئیسلامییەوە هەرەشە لە غەرب ئەکات کەم ناکاتەوەو هیمنیو ئاسوودەییەکی زیاتر بو دانیشتووانی ئەوروپاو ئەمریکا دابین ناکات. بەپیچەوانەوە، تەنانەت مەترسییەکە زورتر دەکات. مەسەلەی فەلەستین ئەو قەلەمرەوەیە کە تیایدا ئەمریکاو بزووتنەوەی ئیسلامی راستەوخو لەگەل یەك رووبەروو دەبنەوە. بەلام ئەم کیشمەکیشە بەمانای تایبەتی وشەکە لەسەر یەکلایی کردنەوەی مەسەلەی فەلەستینیش نییە. سیاسەتی راگەیەنراوی ئەمریکا، واتە شەریکی عەسکەریی "فراوان، دیژخایەنو هەمەلایەنە" بە ئاشکرا هەردوو مەسەلەکە، واتە مەسەلەی فەلەستینو مەسەلەی تیروریزمی ئیسلامی، خەستتر دەکاتەوە. نەتەنها ئەمە، بەلکو شەری ناوخویی پیشبینیکراو لەپاکستان بە کومەلیك ئاکامی زور ویرانکەرەوە لەناوچەکەو لەئاستی جیهانیدا، وە ئەزمەی قوولی حکومەتیی لە ولاتانی بەروالەت سەقامگیری ئیستای خورهەلاتی ناوەراستدا، ئەشی لە ئەنجامە بەراییەکانی ئەم سیاسەتە عەسکەرییە بیت. خویان ئەمە بەباشی دەزانن. بەلام بو ئەمریکا، مەسەلەی سەرەکی لەم نیوەدا جیخستنو پەرەپیدانی هەژموونیو دەسەلاتی سیاسیو سەربازیی خویەتی بەسەر جیهاندا وەکو تاکە زلهیز. چارسەری مەسەلەی فەلەستین یان خەبات لەدژی تیروریزمی ئیسلامی ئامانجی ئەم سیاسەتە نییە. پتەوکردنو پەرەپیدانی جیوشوینی جیهانیی ئەمریکا، لە جەرگەی ئەو گوشارو هەروەها ئەو دەرفەتانەی کە تاوانی ١١ی سپتامبەر هیناویەتییە ئاراوە، ئامانجی سەرەکی ئەم سیاسەتەیە .

بو ئسلامییەکانیش ئەمە شەریکە لەسەر دەسەلات. نە دەردو کویرەوەرییەکانی خەلکی فەلەستینو نە زولمو ستەمی میژوویی غەرب لە شەرق، سەرچاوەی ئەم تیروریزمە نییە. رەوتی ئیسلامی لەپیناوی مانەوەو پاراستنی جیوشوینی روو لە نشیوی خویو سەرەنجام بو پەرەپیدانی جیوشوینی خوی لە بونیادی دەسەلاتی بورژوایی لە خورهەلاتی ناوەراستدا تیدەکوشیت. تیروریزمو دوژمنایەتی کویرانە لەگەل هەر شتیکدا کە بونی غەربو غەربگەرایی لیوەبیت، سەرمایەی سیاسی ئەوانە لە کومەلگاو لەنیو ئەو جەماوەرەدا کە بەحەق ئەمریکاو ئیسرائیل بە فاکتەری سەرەکی بیمافیو مەحرومییەتەکانی خویان دادەنین. ئاشتی لە خورهەلاتی ناوەڕاست، پیکهاتنی ولاتی فەلەستین، سووك کردنی باری دەردو کویرەوەرییە نەتەوەییو مللییەکانو هەلپیچانی جیاکارییەك کە بەسەر خەلکی فەلەستیندا سەپینراوە، زەنگی مەرگی بزووتنەوەی ئیسلامی لە خورهەلاتی ناوەراستدا لیدەدات. تیروریزم ئامرازی سەرەکی رەوتی ئیسلامییە بو قوولترکردنەوەی قەلشتە مللیو نەتەوەییو دینییەکان لە خورهەلاتی ناوەراستداو، بو زیندوو هیشتنەوەی ئەم کیشمەکیشە وەکو سەرمایەی سیاسیو سەرچاوەی هیزگرتنی خوی. ئیسلامیستەکان، سەرباری ئەو گوشارە عەسکەرییەی کە لەلایەن ئەمریکاوە دەخریتە سەریان، پیشوازی لەم رووبەرووبوونەوەیە دەکەن .

بو بنیاتنانی بزووتنەوەیەکی جەماوەریی سەربەخو لەبەرامبەر ئەم رووبەرووبوونەوە بیوینەو مەرگبارەی جەمسەرە عەسکەریو تیروریستییە نیونەتەوەییەکان، دەبی راستییەکانی ئەم گورانکارییانە لەپشتی ئیعلامی جەنگییو پاساوەکانی ئوردوگا دژەبەیەکەکان دەربکیشرینە دەرەوەو ببرینە نیو خەلك. ئەم رووداوەو سیاسەتیك کە ئەمریکا گرتوویەتییەبەر، کومەلیك ئاکامی جیهانییو ناوچەیی گرنگی هەیە. روخساری سیاسیو فیکریی جیهان دەستخوشی گورانکارییەکی قوول دەکات. سیاسەت لە ئیراندا بە توندی کاریگەری لەم گورانکارییانە وەردەگریت. پیویستە بچینە سەر ویستگا سەرەکییەکانی ئەم گورانکارییانەو سەرخەتەکانی سیاسەتیکی مەبدەئیی کومونیستی .

مەنسووری حیکمەت

ئەم بەشە بو یەکەمجار لەژمارە ٧٢ی ٢١ی سپتامبەری ٢٠٠١ی (انترناسیونال هفتگي)، بلاوکراوەی حیزبی کومونیستی کریکاریی ئیران بلاوبووەتەوە .

دنیا دوای ١١ ی سیپتەمبەر
بەشی دووەم: "جیهانی شارستانی" لەکویدایە

بەربەرییەت حەتمی نییە

جەنگی تیروریستەکان دەتوانی سەرەتای یەکیك لە خویناویترین سەردەمەکانی میژووی هاوچەرخ بیت. هەرئیستاش ملیونەها ئینسان هەناسە سوار بووە. بەلام ئەم ئاسویە حەتمی نییە. گورەپانەکە تەنها بە دوو لایەنی کیشمەکیشەکە بەرتەسك نابیتەوە. هیزیکی سییەم، دیویکی نووستوو، لە ئارادایە کە دەتوانی ئەوزاعەکە بگوریت. ئەگەر ئەم دیوە لەخەو هەستیت، ئەم سەردەمە دەتوانی سەرەتای دەستپیکردنی گورانکارییەکی ئیجابیو وەدیهینانی ئەو ئامانجانە بیت لە جیهاندا کە مروفایەتی لە دەیەکانی کوتایی سەدەی بیستەمدا لیی بیئومید ببوو. بوشو بلەرو خامەنائی، ئەمریکاو ناتوو ئیسلامی سیاسی، ئەوە نازانن کە بەراستی بەشەرییەتیکی شارستانی، جیهانیکی شارستانی، وجودی هەیە کە رەنگە لەم نیوەدا لەخەو راپەریتو لەبەرامبەر جەنگی تیروریستەکاندا بەرگری لەخوی بکات. سەرباری ئەم هەموو تاریکییەو مەترسییەك کە لەبەرامبەر ئیمەی خەلکدا دایان ناوە، سەدەی بیستو یەکەم دەتوانی سەدەی بەربەرییەتی کاپیتالیستی نەبیت. ئەم روژانە، روژانیکی چارەنووسسازن .

میدیاکان روخساری ئایدولوژیو مەعنەوی راستەقینەی جیهان نیشان نادەن .بوچوونی خویان دەلین، بوچوونی زال، بوچوونی چینی دەسەلاتدار. بوچوونیك کە بە کەلکیان دیت. میلیتاریزم، تیروریزم، راسیزم، نەتەوەپەرستی، فەناتیزمی دینیو سودپەرستی، لەریزی پیشەوەی هەوالەکاندان، بەلام ئەمانە لە قولایی زەینی زوربەی خەلکی سەردەمی ئیمەدا جیگەیەکی مەحکەمیان نییە. سەیرکردنیکی سادەی جیهان، نیشانی دەدات کە جەماوەری فراوانی خەلکی جیهان لە دەولەتو میدیاکان چەپترن، ئینساندوستترن، ئاشتیخوازترن، یەکسانیخوازترن، ئازادترن، ئازادیخوازترن. خەلکی لە هەردوو بەری ئەم کیشمەکیشە نەنگینەدا، هیچ ئارەزوویەکیان لەوە نییە کە سەرانی بورژوازی بەسەر خویاندا سوار بکەن .دەستەی فەرمانرەوای ملهوری ئەمریکا دەستبەجی بوی دەرئەکەوی کە سەرباری یەکیك لە مەزنترین تاوانە تیروریستییەکان، سەرباری نمایشی زیندووو لەحزەبەلەحزەی لەلیدان کەوتنی دلی هەزاران ئینسان، سەرباری ماتەمیو رقوبیزارییەك کە هەرکەسیك کە ویژدانی بە بەرژەوەندییەك نەفروشتبی دادەگریت، هیشتاش هەر ئەم کومەلگای غەربە، هەر ئەم خەلکەی کە هەموو روژیك میشکی شوردراوە، هەر ئەوانەی کە لەبەیانییەوە تا ئیوارە بە راسیزمو دژایەتیکردنی بیگانە "دەرس" دەدرین، خوازیاری خوبواردن، ئینساف، عەدالەتو کاردانەوەی ئەقلانی دەبن. خەلکی خورهەلاتی ناوەراست کە چ لەدنیای چەپەلی نیو کەللەسەری خامەنائییەکانو خاتەمییەکانو مەلا محەمەد عومەرەکانو شیخە وردو درشتەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیداو، چ لە ستودیو دیلوکسەکانی سی ئین ئینو بی بی سیدا ئوممەتی موتەعەسبی موسلمانو ئەندامانی "شارستانیەتی ئیسلامی" وینا دەکرین، شانبەشانی خەلکی ئەمریکا ماتەمبار دەبنو نارەزایەتی دەردەبرن. دەرك کردنی ئەوەی کە زوربەی خەلکی خورهەلاتی ناوەراست لە ئیسلامی سیاسی بیزارن، دەرك کردنی ئەوەی کە بەشیکی زور فراوانی خەلکی ئەوروپای غەربیو ئەمریکا لەدەستی ملهورییەکانی دەولەتی ئیسرائیل وەتەنگ هاتوونو خویان لەپال خەلکی مەحرومی فەلەستیندا دەبیننەوە، دەرك کردنی ئەوەی کە زوربەی ئەم خەلکە خوازیاری لابردنی گەمارووی ئابووری سەر عیراقنو دەتوانن خویان بخەنە جیگای دایکو باوکە جەرگ سوتاوەکانی عیراق کە بیدەرمانیی منالەکانیان بو باوەشی مەرگ دەبات، دەرك کردنی ئەوەی کە ئەم جەماوەرە فراوانەی خەلکی بەشەرەفو بەویژدانی جیهان لەم شەری بوشو بن لادنەدا، ئەم دوو دوستە قەدیمیو دوژمنەی ئەمرو، لەگەل هیچیاندا نین، هوشیکی زوری ناویت. ئەم بەشەرییەتە شارستانییە لەژیر کەلاوەی پروپاگەندەو میشك داشورینو توقاندندا لە غەربو شەرق بیدەنگ کراون، بەلام دەکری بەروشنی ئەوە ببینریت کە ئەم تەلەکەبازییانەی قبوول نەکردووە. ئەمە هیزیکی مەزنە. دەتوانی بیتە مەیدان. لەپیناوی ئایندەی بەشەرییەتدا دەبی بیتە مەیدان .

هەموو دژوارییی کارەکە لیرەدایە. هینانە مەیدانی ئەم هیزە مەزنە. لە جەنگی تیروریستەکاندا جەبهەکانی شەرەکە دیاری کراوە، ریزەکان لیك جیاکراوەتەوە، سەرچاوەو هیزەکان ئامادەکراون، ئەمە روبەروبوونەوەیەکی عەسکەریو سیاسیو دبلوماسیی فراوانە، سەرباری هەموو ناروشنییەکان، بەلام چوارچیوەی فیکریو سیاسی ئەم

جەنگە بو سەرانی هەردوو ئوردوگاکە روشنە .بەلام لە جەبهەی ئیمەدا، لە جەبهەی ئەو بەشەرییەتەدا کە دەبی لەبەرامبەر ئەم سیناریو سامناکەدا بوەستیتەوە، هەموو شتیك ناروشنە .

گومان لەوەدا نییە کە ریزی مقاوەمەت لەبەرامبەر جەنگی تیروریستەکاندا هەر لەئیستاوە لە ولاتانی جوراوجوردا پیکهاتووەو کەوتوتە هەلسووران. بەلام هەر بەو ئەندازەیەی کە ئیسلامیستەکانو ئەمریکا پیویستیان بە تیوریو ستراتیجیکی روشن، بە لیکدانەوەیەکی هاوبەشو کارا هەیە، ئەم بزووتنەوە خەلکییەش پیویستی بە ئالایەکی فیکریو سیاسیو کومەلە مەبادئیکی ستراتیجیی کارا هەیە. بزووتنەوە سیاسییە جیاوازەکان، بەتایبەت لەنیو بالی چەپدا، لە ئایندەدا هەول دەدەن کە ئەم مقاوەمەتە ئاراستە بکەنو رابەرایەتییەکەی بەدەستەوە بگرن. پرسیارەکە لیرەدایە کە چ خەتیك بەسەر خودی ئەم "چەپ"ەدا زالە .

لە بەشی پیشوودا وتمان کە لەپال دالەکانی هەردوو جەمسەردا، واتە میلیتاریستەکانی ئەمریکاو فاشیستەکانی ئیسلام، دوو لیکدانەوەی ئالوزترو پوختەترو "موحتەرەمانەتر"یش بو دیفاع لە هەردوولای ئەم کیشمەکیشە لەئارادایە. لە هاوشانی میلیتاریزمی ئەمریکادا کەسانیك هەن کە فورمولەی جەنگی شارستانیتی لەدژی تیروریزم جار ئەدەن. لە هاوشانی ئینسانکوژەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیشدا، کەسانیك هەن کە تیروریزمی ئیسلامی بە "دژي-ئیمپریالیزم"ی میللي- دینییو جیهان سییەمیی باوی دەیەی حەفتادا پاساو دەکەن. هیچ یەکیك لەم لیکدانەوانە لەبزووتنەوەی مقاوەمەتی خەلکیدا نفوزیکی جدی نابیت. حیزبو گروپەکانی راستی سەنتەر لە غەربو پاشماوەی چەپی تەقلیدیی خویندکاریي- روشنفکریی دەیەکانی پیشوو لە غەربو شەرقدا دەبنە مشتەری سەرەکی ئەم فورمولە ژیرانەترەی ئیعلامی جەنگیی هەردوو لایەن .ئەوەی کە لەئاستی تیوریو سیاسیدا دەتوانی بزووتنەوەی ئایندەی خەلکی پیشرەوی جیهان بەلاریدا بەریت، بەرای من هەلویستی پاسفیستیو هەولی عەبەسی لیبرالییە بو پاراستنی ئەم وەزعەی کە هەیە (تەنها بەرگرتن بە هیرشی ئەمریکا بو سەر ئەفغانستان) وەیان گیرانەوەی هەلومەرجەکە بو دوخی پیشوو) پیش ١١ی سپتامبەر .(

روداوی ١١ی سپتامبەر کردەوەیەکی شیتانەی بیپیشنەی کەسانیکی دابراو لە دەروونی کومەلگا نەبوو. هەرچون کردەوەی عەسکەریی ئەمریکاش کە بەم زووانە روو ئەدات وا نەبوو. جیهان بەرلە ١١ی سپتامبەر لە هاوسەنگیدا نەبوو، بەلکو لە رەوتیکی گورانکاریی پاشەوپاشگەرانەوەدا بوو. کومەلیك گرفتی ئابووریو کومەلایەتیو سیاسی گرنگ لەپشتی ئەم ئەم رووداوانەوە هەیە .ئەم گرفتانەن کە جیهانیان بەم ئاراستەیەدا بردووە. ئەم گرفتانە دەبی وەلام وەربگرنەوە. ١١ی سپتامبەر گوشەیەکە لەوەلامی ئیسلامی سیاسی بەم هەلومەرجە. هەرچون هینانە سەرکاری تالیبان، ویرانکردنی بەغداد، برسیکردنی خەلکی عیراق، تاساندنی خەلکی فەلەستین، بومبارانی بەلگرادو ئیستایش "جەنگی دریژخایەن لەدژی تیروریزم" گوشەیەکە لە وەلامی سەرانی سەرمایە لە ئەمریکاو ئەوروپا بەم کیشمەکیشانە. بزووتنەوەی حەلکیی لەبەرامبەر هەلومەرجیکی وەهادا ناتوانی بزووتنەوەیەکی بانگەشەکەر بو ئارامیو "هیرش بوسەر ئەفغانستان قەدەغەیە" بیت. ئارامیو پاریزگاری کردن لە دوخی ئیستا نەتەنها عەمەلی نییە، نەتەنها خەیالپلاوییە، بەلکو نە عادیلانەیە، نەئازادیخوازانەو نە کارا. بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەلکیی لەبەرامبەر جەنگی تیروریستەکاندا تەنها دەتوانی لەدەوری وەلامە ئیسباتییەکان بە گرفتە سیاسیو ئابوورییە سەرەکییەکانی سەردەمی ئیمەو لەدەوری هەلویستیکی چوستوچالاك نەك بو پاریزگاریکردن لە دوخی ئیستا، بەلکو بو گورینی دوخی ئیستا، ریکبخریت. ئیمە سەبارەت بە هەموو ئەو گرفتانەی کە بەم رووداوانە بەرجەستەبوونەوە، مەسەلەی باکورو باشوور، مەسەلەی فەلەستین، مەسەلەی عیراق، مەسەلەی ئیسلامی سیاسی، مەسەلەی ئەفغانستانو ئیران، مەسەلەی میلیتاریزمو زلهیزیی ئەمریکاو ناتو لە سیستمی نویی جیهاندا، مەسەلەی راسیزم، مەسەلەی قەلای ئەوروپاو تاد بەرنامەکاری سەربەخوو وەلامی سەربەخوی خومان بووە. هەر ئەمە دەبی ببیتە بەرنامەکارو وەلامی بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەلکیی لەبەرامبەر جەنگی تیروریستەکاندا. ئەمە جیاوازی ئیمەیە لەگەل ئارامیخوازیی تالیبانو ئەو پاسیفیستانەی کە کەلینو کیشمەکیشو نائارامییەکانی دنیای پیش ١١ی سپتامبەر نابینن، یان بەلایانەوە گرنگ نییە. ئەگەر ئیمە بەرلە هەموو ئەم رووداوانە بەرنامەیەکمان بو گورینی جیهان بووە، بناغەی هەلویستگیرییەکی مەبدەئی لە هەلومەرجی ئیستاشدا دەبی بردنەپیشەوە هەمان بەرنامەکار بیت لەم هەلومەرجە تازەیەدا. ئیمە بەنیازنین کە ئەفغانستان لەژیر دەستی باندی ئینسانکوژی تالیباندا بهیلینەوە، ئیمە بەنیاز نین لەسایەی دەسەلاتی ئەمریکای دەست بە مووشەکدا بژین، ئیمە بەنیاز نین ئیسلامی سیاسیو حکومەتە ئیسلامییەکانی خورهەلاتی ناوەراست تەحەمول بکەین، ئیمە بەنیاز نین بە بیولاتیی خەلکی فەلەستینو سەرکوتی هەموو روژەیان رازی ببین. ئیمە تیروریزممان نەئەویست، چ ئیسلامیو ئینتحاری و چ لەلایەن سوپاو کەتافیەپوشەوە بیت، ئیمە ئەم هەژارییە لە نیوەی جیهاندا قبوول ناکەین، ئیمە سەربازگەی چواردەورەی ئەروپامان

ناویت، ئیمه مل به راسیزمو قەومپەرستی نادەین. نە تاوانکاریی ١١ی سپتامبەرو نە ئەو جیهادەی ناتو کە بەم زووانه له هیندوکش رووئەدات، نابی له بزووتنەوەیەکی چوستوچالاك بو گورینی جیهان، ریزیکی خیرخوازو ئاراميخوازی بیرمخنەو بیئەرك دروست بکات .

بزووتنەوەی "ئینساندوستانه"و ئاشتیخوازانه وەلامی هەلومەرجی ئەمرو ناداتەوه. بەلام نفوزی ئەم بزووتنەوەیه بەتایبەت لەنیو خەلکی سادەی کومەلگای غەربیدا، بەهوی دژی زەبروزەنگییو ئینساندوستیو هەروەها محافەزەکاریی خوبەخوی خەلکەوه، زور فراوانه. هەلویستیکی بەم جوره دەخالەتی ئەمریکا له ئەفغانستان مەحکوم دەکات، بەلام لەبەرامبەر حوکمرانیی تالیباندا خوی به بەرپرس نازانیت. خەلك هاندان لەدژی موسلمانەکانو راسیزم مەحکوم دەکات، بەلام هویەك نابینی بو گوشاردانان لەسەر ئیسرائیلو ئەمریکا بەقازانجی خەلکی فەلەستین. ئەم هەلویسته هیوای سەرکەوتن بو جاك ئەستراَ ئەخوازی له سەفەرەکەیدا (بو ئیران-وەرگیر) بوئەوەی بەلکو ئەم کاره جەمسەری تیروریزمی ئیسلامی ئارامو جلەو بکات، جا با ئەمه حوکمرانی ئەم گورگانه بەسەر خەلکی ئیرانەوه سەقامگیر بکات، ئەم هەلویسته بەرگری له مافه مەدەنییەکانی خەلکی موسلمانی ولاتانی غەربی دەکات، بەلام لەپیناوی نەهیشتنی بارگرژیدا، رەخنەگرتن له حیجابی ئیسلامیو بیمافییەکانی ژنان له ولاته ئیسلامییەکانو ژینگه ئیسلامییەکان رەت دەکاتەوەو بەری پیدەگریت .ئەم هەلویسته هەمووان بو مەیدان چولکردنو وازلیهینانی هەلومەرجەکه هەربەوشیوەیەی کەپیشتر هەبوو، بانگەواز دەکات. ئەگەر ئەم بزووتنەوەیه بەسەر زەینو کردەوەی خەلکی نارازیدا زال ببیت بەشەرییەتی شارستانی مەیدان بو تیروریسته غەربیو شەرقییەکان چول دەکات. ئەگەر بمانەوی ئایندەیەك هەبیت، ئەوا بەنده به پەیدابوونی بەرنامەکاریکی چالاك، ئازادیخوازانەو پیشرەوەوه لەریزی پیشەوەی خەلکیدا. ئەمه کاری کومونیستەکانی مارکسه .ئەمه کاری ئیمەیه .

له بەشی داهاتوودا دەچمه سەر سەرخەته گشتییەکانی بەرنامەکاریکی چالاك لەبەرامبەر جەنگی تیروریستەکاندا. بەلام پیویسته بەکورتی ئاماژەیەك بو فەوریترین مەسەلەیەك بکەم کە ئەم روژانه لەئارادایه، واته هیرشی ئەم زووانەی ئەمریکا بوسەر ئەفغانستان. ٩٩ لەسەدی خەلکی جیهان ئەوه دەزاننو دەتوانن بەروشنی ئەوه روونبکەنەوه کە بوچی هیرشی عەسکەریی ئەمریکا بوسەر ئەفغانستانو تەنانەت دەستگیرکردنی بن لادنیش، کە ئامانجی راگەیەنراوی ئەم کردەوه سەربازیانەیەو لەرووی عەمەلییەوه زور ناموحتەمەل دیته بەرچاو، نەتەنها مەترسییەکانی تیروریزم لەدژی ئەمریکاو ئینگلتەرا کەم ناکاتەوه، بەلکو موجازەفەی کردەوه تیروریستییەکانی ئاینده زور زیاتر ئەکات. زور ئاشکرایه کە خودی دەولەتانی ئەمریکاو ئەنگلتەرا ئەم مەسەلەیه دەزانن. لیکدانەوەی رەسمیی غەرب بو مەسەلەکه لەچوارچیوەی ئەو لیکدانەوه هولیودیو جیمزباندییانەدایه کە وادیاره ئەوان پییان وایه دەرخواددانی ئەم جوره لیکدانەوانه به خەلکی سادەترو خیراتره. ملیونیر یان گانگستەریکی شیت له گوشەیەکی دووره دەستی جیهاندا دەیەوی شارستانیتی نابوود بکات، سەدام، میلوسوفیچ، بن لادن، وە قارەمانانی ئەمریکایی بو نەجاتی مروفایەتی دەکەونه خو. بەلام لیکدانەوەکانی خویان نیشانی دەدات کە ئیسلامی سیاسیو تیروریزمی ئیسلامی یەك بارەگایەکی مەرکەزیو یەك فەرماندەیی هاوبەشو یەك ریکخراویکی هەرەمیی نییه، بزووتنەوەیەکی نیونەتەوەییه کە له کومەلیك شانەو ریکخراوو تورو ناوەندی دەولەتیی پیکهاتووه کە به کومەلیك پەیوەندیی رەسمییو نارەسمیی، وەکو بزووتنەوەیەکی نیهینی، به کومەلیك داهینانی فراوانەوه له ئاستی مەحەللیدا، پیکەوه بەستراون. بو غەرب، چوونه ناو ئەفغانستانەوه سەرەتای هەلمەتیکی عەسکەرییو سیاسی فراوانتره .دەستگیری یان کوشتنی بن لادن ئەو ئەنجامەی دەبیت کە له ئاستی ناوخوی ئەمریکادا له فەورییەتی هەنگاوه عەسکەرییەکانی دواتر کەم بکاتەوەو ببیته مسداقییەتیك بو "تولەسەندنەوەی ئەمریکا"، کە ئەمەش دەتوانی فەزای نیوخوی ئەمریکا تا پەلاماری تیروریستیی ئایندەی ئیسلامییەکان، وە تەنها تا ئەو کاته، ئارام بکاتەوه. بەلام ئەمه هەنگاویکی بچووکه له پروسەیەکی سیاسیو عەسکەریی فراوانتر له خورهەلاتی ناوەراستدا کە مەودای کوتاییەکەی تاکو ئیستا رانەگەیەنراوه. له دوالیکدانەوەدا ئەمه هیزنیشاندانیکه به ئیسلامی سیاسی. واته بزووتنەوەیەکی کونەپەرستانه کە غەرب خوی له پەراویزی کومەلگاکانی خورهەلاتی ناوەراستدا هینایه ئاراوه، بەمەبەستی روبەروبوونەوه لەگەل چەپ له سیستەمه سەرمایەدارییه تازه لەدایکبووەکانی ئەم ولاتانەدا وە هەروەها وەکو گوشاریك بو سەر بلوکی شەرق ئەوانی هینایه سەرشانو. ئەم هیزنیشاندانه دەکری به بەرتەسکیی بمینیتەوه، بەلام بەتایبەت بەهوی خەسلەتی ناموتەمەرکزییو توندرەویتی ئیسلامی سیاسیو تیروریزمی ئیسلامییەوه، به ئیحتمالیکی زور بەرەو یەکلاییکردنەوەیەکی بنەرەتیتر بەکیش دەکریت. ئیسلامی سیاسی بەبی پشتیوانیی غەرب ناتوانی له خورهەلاتی ناوەراستدا بمینیتەوه. هەر بەمەنەدەی ئیستا، پەرەسەندنی نەبەردی عیلمانیەکانو ئیسلامیەکان له پاکستانو کەوتنه حالی پەیکەری نیوەگیانی خاتەمییەکان له ئیرانو پەرەسەندنەوەی دووبارەی کیشمەکیشی نیوان بالەکان، بەلگەی

ئەوەن کە نەبەردی غەب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا دەتوانی ببێتە هەوێنی گورانکارییەکی جدی لە هێزهاوسەنگی نێوان فراکسیونەکانی بورژوایی لەم وڵاتانەدا بەزیانی ئیسلامییەکان .

لەبەرامبەر خودی هێرشی ئەمەریکا بوسەر ئەفغانستان دەکری چی بڵێین. ئایا" دەست لە ئەفغانستان هەڵگرن!" هەلویستێکی مەبدەئیو پیشرەوە؟ خەلکی ئەفغانستانو ئوپوزسیونەکەی شتێکی دیکەی جگە لەمەتان پێدەلێن. ئاسوی هەرەسی تالیبان، واتە باندێکی ئینسانکوژو دەلالیکی گەورەی ماددە بیهوشکەرەکان، هێزە سیاسییەکانی ئەفغانستانی خستوتە جوشوخروشێکی گەشبینانەوە. خواستی روخاندنی تالیبان خواستێکی ئینسانیو پیشرەوە. نابی ریگابدریت دژایەتی بەرحەقو مەبدەئیی لەگەڵ میلیتاریزمی ئەمریکادا بە ویلکردنی ئەفغانستان لەژێردەستی تالیباندا رافەبکرێت. ئەمە یەکێکە لە نموونە زیندووەکانی ناکافی بوونو نادروستبوونی ئارامیخوازیو دیفاع لە هەلومەرجێك کە لەئارادایە. خەلکی ئەفغانستان تەمەنێکە چاوەریی روژی هەرەسی تالیبانن. راستییەکەی ئەوەیە کە ئەمریکا بو رزگارکردنی ئەفغانستان پێنانیتە ئەم وڵاتەوە. خویان تالیبانیان هێنایە سەرکار. ئەمجارە رەنگە لاوازی بکەن، بەلام وەکو ئەمری واقع بوونی قبوول بکەن. قەولیان بە موشەرەف داوە کە حکومەتی ئایندەی ئەفغانستان دیسانەوە جیگەی رەزامەندیی پاکستان بێت. قەرارە کومەلیك جانەوەر لابەرنو هەر لەو قوماشە کەسانیکی دیکە لەجێگایان دابنین. هەلویستی مەبدەئی بەشداریکردنە لە هاوشانی ئوپوزسیونی پیشرەوی ئەفغانستان بو روخاندنی تالیبان لەجەرگەی هەلومەرجی ئیستاداو بەرقەرارکردنی دەولەتێکی هەلبژیردراوی خەلکە لەم وڵاتەدا. دەبی ئەمە بەسەر غەربو ئەمریکاو نەتەوە یەکگرتووەکاندا بسەپێنریت. هەرجورە هێرشێکی هێزەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بوسەر خەلکی مەدەنی ئەفغانستانو روخاندنی شارو لادیو ژێرخانو ئامرازە ماددییەکانی ژیانیان دەبی مەحکوم بکریت .هەرجورە بەندوبەستێك لەنیوان ئەمریکاو پاکستانو ئێرانو باقی دەولەتاندا بو سەپاندنی داروودەستەیەکی تر بەسەر خەلکی ئەفغانستاندا مەحکومە. بەلام روخاندنی تالیبان لەلایەن سوپا دەرەکییەکانەوە خوی لەخویدا مەحکوم نییە .تالیبان دەولەتێکی مەشروع نییە لە ئەفغانستاندا. دەبی بروخێنریت .مەسەلەکە لەسەر ئەو دەولەتەیە کە لەجیگای دادەمەزریت، هەروەها زامنکردنی ئازادیو ئیمکانی عەمەلیی دەخالەتی خەلکی ئەفغانستانە لە دیاریکردنی نیزامی سیاسی ئایندەی ئەم وڵاتەدا .

دنیا دوای ١١ ی سیپتەمبەر
بەشی سییەم: ئاوابوونی ئیسلامی سیاسی

لەدەرەوەی هەردوو جەمسەری بەرامبەرکیی کونەپەرستانەی ئەمرودا، واتە میلیتاریزمی ئەمریکاو دەولەتە غەربییەکان لەلایەکو بەرەی ئیسلامی سیاسی لەلایەکی تر، فەزای زاڵ بەسەر زورینەی خەلکی ئینساندوستو ئاشتیخوازی جیهاندا فەزای هەراسانیو نیگەرانییە. فەزای بیئومیدییە. هەمووان نیگەرانی ئالوزبوونی وەزعەکەن: واتە پەرەسەندنی پیشبرکیی کاری شیتانەو تیرور .ئاوارەییو مەرگی سەدان هەزار خەلکی بیگوناهی ئەفغانستان، پەلاماری کیمیاییو میکروبیی لەغەربدا، تەقینەوەی سیاسی لەپاکستان، کەوتنەدەستی بومبە ئەتومییە "گیرفانی"و "لاپ توپ"ەکان بەدەستی ئاوانتوریستە سیاسیو موتەعەسبە دینییەکانو تاوانکارانی نیونەتەوەیی. "جەنگی تازەی ئەمریکا"و قوناغیکی تازە لە خوینرشتنیکی جیهانیی لەئاستیکدا کە تەنها ئەمریکا توانای ئەمەی بووەو هەیە. شیعارو نارەزایەتییەکانی خەلکی شەرافەتمەندی جیهان بەشیوەیەکی گشتی رووی لە پاراستنی وەزعی مەوجودو گیرانەوەیە بو خالی هاوسەنگیی پیشوو. ئەمە بەشەرییەتیکە کە ئومیدیکی بە ئایندەیەکی باشتر نییە. لەباشترین حالەتدا داوای ئارامیی دەکات. لەدەستی بومبو جەنگو توندوتیژی هەلدیت. بەشەرییەتیك کە سەرباری روالەتی بیرسادەییو کەم هوشیاریو ملکەچی روژانەی، توانا دژی ئینسانییەکانی ئەو دەرندانەی کە پییان ناوەتە مەیدان، واتە ئیسلامی سیاسیو میلیتاریزمی ئەمریکا، دەناسنو دەیانەویت بەهەر قیمەتیك بیت بەر بە کارەساتەکانی دواتر بگرن. لەنیو تەیفی فراوانی ئەو هێزانەی کە بو دژایەتی کردنی ئەم کیشمەکیشە هاتوونەتە مەیدان، پاشماوەی گرووپە چەپە حاشیەییەکانی ئەورووپاشی لەگەلدا بیت کە تا ١٠ی سپتامبەر بە شتیکی کەمتر لە "شورشی جیهانی" رازی نەئەبوون، ئیستا ئارامیی خوازیی، کوشش بو بەرگرتن بە رەوتیك کەبەری کەوتووە، کوشش بو پاراستنی وەزعی مەوجودو گەرانەوە بو هاوسەنگییەك کە بەرلە ١١ی سپتامبەر لەئاراد بوو، بووەتە سیاسەتی زال .پاسفیزم مەیلی

زاله بەسەر بزووتنەوەی مقاوەمەتدا. وە ئەمەش سیاسەتیکی لەرادەبەدەر زیانبارە کە نەتەنها بەر بە کویرەوەریو کارەساتەکانی ئایندە ناگریت، بەلکو تەنانەت روودانیان زامن دەکات .

سیاسەتی پاسفیستی، وە شەوارە بوون بە لایەنی عەسکەرییو چەکدارانەی ئەم بەرامبەرکییەو زەبروزەنگیکی فیزیکی کە ئەشی بەسەر جیهاندا بیت، ریك ئەو زیانەی هەیە کە خەلکی دوچاری ئیفلیجیی سیاسی دەکات. بەرگرتن بەم پیشبرکی تیروریستییەو ئەم شەپولە لە تەقاندنەوەو خاپوورکردنو کوشتاری بەکومەل کە بویان ئامادەکردووین لەگرەوی دەخالەتی جەماوەری فراوانی خەلکدایە، هەم لە ئەورووپاو ئەمریکاو هەم لە خورهەلاتی ناوەراستو ولاتانی ناوبراو بە جیهانی سییەم لەو پروسە سیاسییانەدا کە ئەم رووداوانەیان لـی ئەکەویتەوە. دەخالەتیك لەسەر بناغەی بەرنامەکاریکی چالاکو ئیسباتی. لەم حالەتەدا، ئاسوی ئایندە مەرج نییە تاریك بیت .

پیویستە ئەم پروسانەو واقعییەتە سیاسییەکان لەژیر خاکوخولی ئیعلامی جەنگیدا بدوزینەوە .

لەودیوی ئیعلامیی رەسمییەوە: تیروریزم و ئیسلامی سیاسي گومان ناکەم هیچ کەسیك، تەنانەت لە خودی سوپای ئەمریکاشدا، ئەم رافەکردنە قبوول بکات کە تاوانی ١١ی سپتامبەر کاری گرووپیکی فەناتیك بوو کە کەسیك بەناوی ئوسامە بن لادن لە ئەفغانستان ریوشوینیان بو دیاری ئەکات کە دوژمنایەتییەکی شەخسییو کویرانەی لەگەل ئەمریکاو "شیوەی ژیانی" ئەمریکاییو "دیموکراسی"دا هەیە .دەزگاکانی راگەیاندنی غەرب لەسەر ئەوە سوورن کە ئەم کردەوەیە "کاری موسولمانەکان" نەبوو، کە لە "ریوشوینەکانی قورئان"ەوە سەرچاوەی نەگرتبوو .جورنالیستە بەتەجروبەکان هەول ئەدەن کە بەپیی ئیمکان ناوی مەسەلەی فەلەستینو ئیسرائیل نەیەتە ئاراوە. دەلین هەرجورە بەستنەوەیەکی مەسەلەی فەلەستین بەم هیرشە تیروریستییەوە بەمانای داننانە بەوەی کە ئەم کردەوەیە لەراکیشانی سەرنجی غەرب بو سەر وەزعی فەلەستینییەکان کاریگەر بووە. لە ئەنجامدا لەجیاتی ئیسلامی سیاسیو ئیسرائیل، ئیمە حەوالەی بن لادنو ئەفغانستان دەکەن. جەنگی ئەمریکا لەگەل تالیبان لە ئەفغانستان رووداویکی زور گرنگە بە کومەلیك ئاکامی دریژخایانەوە لەئاستی ناوچەکەو جیهاندا. ئەم جەنگە بیگومان کاریگەری لەسەر چارەنووسی ئیسلامی سیاسیو تەنانەت مەسەلەی فەلەستینیش دادەنیت. بەلام پەیوەندییەکی بە دوزینەوەو سزادانی ئەنجامدەرانی کردەوەکەی ١١ی سپتامبەرەوە نییەو تەنانەت ئەگەری کردەوەی تیروریستی لەدژی غەرب زور زیاد دەکات. (دواتر دیمەوە سەر ئەمە (

تیروریزمی ئیسلامی واقعییەتیکی سەردەمی ئیمەیە. ئەم تیروریزمە کولەکەیەکی سەرەکیی ستراتیجی ئیسلامی سیاسییە. ئیسلامی سیاسی بزووتنەوەیەکی کونەپەرستانەی ناوچەکەو ئیستاش لەئاستی جیهانیدایە کە لەسەر ستەمی میژوویی ئیسرائیلو غەرب لە خەلکی عەرەب زمانو بەشیوەیەکی تایبەتی لەخەلکی فەلەستین، ئەلەوەریت. بیولاتیی خەلکی فەلەستینو ستەمی دەولەتی ئیسرائیلو هاوپەیمانە غەربییەکانی لە فەلەستینییەکان سەرچاوەیەکی سەرەکی بیزارییە لە غەربو ئەمریکا لە ناوچەی خورهەلاتی ناوەراستدا. لەمەش گرنگتر، بوونی مەسەلەی فەلەستینو پشتیوانیی هەمیشەیی ئەمریکاو غەرب لە ئیسرائیل لەبەرامبەر عەرەبدا چ لە سەردەمی جەنگی ساردو چ دوای ئەو، قەلشتیکی گەورەی ئابووری، کەلتووریو نەفسیی لەنیوان غەربو خەلکی خورهەلاتی ناوەراستدا دروستکردووە. بەلام ئەوەی کە ئیسلامی سیاسی وەکو بزووتنەوەیەك دەرفەتی ئەوە پەیدا دەکات کە ئەم نارەزایەتیو قەلشتە بکاتە سەرمایەی دەستیو لە پەراویزی کومەلگاکانی خورهەلاتی ناوەراستەوە بیبنیتە نیوجەرگەی مشتومر لەسەر دەسەلاتی سیاسی، ئیتر ئەمەیان راستەوخو بەرهەمی خودی ئەمریکاو غەربە. ئیسلامی سیاسی وەکو بزووتنەوەیەکی تاوانکارانە بەم مەودا فراوانەی دەسەلاتەوە، دروستکراوی دەستی ئەمریکاو غەربە. ئەم دیوەزمەیە خودی خویان دروستیان کردو بەریاندایە گیانی خەلکی ناوچەکەو ئەمروش خەلکی سەراسەری جیهان. ئیسلامی سیاسی ئامرازی دەستی غەرب بوو لە جەنگی ساردا لەدژی سوفیتو ئامرازی تیکشکاندنی بزووتنەوەو شورشە چەپو کریکارییەکان بوو لە هەموو ولاتانی ناوچەکەدا. ئەمە ئامرازیك بوو کە دوای بنبەستی حکومەتە ناسیونالیستییەکان لە خورهەلاتی ناوەراستدا بو بەرگرتن بە هیزگرتنی چەپ هینایانە مەیدان .مەسەلەی فەلەستینو بوونی حکومەتە ئیسلامییەکان لە خورهەلاتی ناوەراستدا، کولەکەکانی تیروریزمی ئیسلامی پیك ئەهینن. وە هەر سیاسەتیکی چالاکو پیشرەوی خەلکی بو بەرامبەرکی لەگەل تیروریزمی ئیسلامیدا دەبی لیرەوە دەست پیبکات :

١ -چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین. دەبی ئەم گرفتە میژووییە چارەسەر بکریت. خەلکی فەلەستین پیویستە ولاتی سەربەخوی خویان هەبیت. دەبی ئەمریکاو دەولەتانی غەربی ناچار بکرین کە دەست لە پشتیوانی یەکلایەنەی خویان لە ئیسرائیل هەلبگرن. دەبی ئیسرائیل ناچار بکەن ئاشتیو سەربەخویی فەلەستین قبوول بکات.

چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین گرنگترین کولەکەی روبەروبوونەوە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیو تیروریزمی ئیسلامیو بەشیکی سەرەکی بەرنامەکاریکی پیشرەوو چالاك پیك دەهینیت لەبەرامبەر هەلومەرجی ئیستادا .

٢ -غەرب دەبی دەست لە پشتیوانیی کونەپەرستانەی لە دەولەتە ئیسلامیو کونەپەرستەکانو حیزبەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی لە خورهەلاتی ناوەراستدا هەلگریت. بەبی پشتیوانیی غەرب رژیمی ئیسلامیی ئیران نەدەهاتە سەرکارو لەسەر کار نەدەمایەوە. بەبی پشتیوانیی غەرب نیزامە کویلەداریو شیخە موتەفەریقەکانی سعودیەو میرنشینە وردو درشتەکان لەسەرکار نەدەمانەوە .بەبی پشتیوانیی غەرب نەتەنها تالیبان، بەلکو دەستەوتاقمەکانی پیشووی موجاهیدینی موسلمانیش نەیاندەتوانی ئەفغانستان بکەن بە شانوی تراژیدیایەکی ئینسانیی گەورە. هەر ئەمروش بە برینی ئەم پشتیوانییە سیاسیو عەسکەریو دبلوماسییەی غەرب لە بزووتنەوەی ئیسلامی، خەلکی ناوچەکە بەخیرایی ئەم حکومەتانە دەکیشنە خوارەوە. خواستی روخاندنی حکومەتە ئیسلامییەکانو بەرگرتن بە بەندوبەستی ئەمریکاو دەولەتە غەربییەکان لەگەل ئەم حکومەتانەدا دەبی بەشیکی گرنگی دیکەی پلاتفورمی دژی تیروریستی هەر بزووتنەوەیەکی پیشرەوی خەلکیی بیت .

٣ -گەمارەوی ئابووریی عیراق دەبی کوتایی پیبیت. کویرەوەرییەکانی خەلکی عیراق لە زەمینی خەلکی ناوچەکەدا بووەتە مەسەلەی فەلەستینیکی دووەم .بووەتە بەلگەیەکی زیندووی تیروریزمی ئەمریکاییو غەربیی لە خورهەلاتی ناوەراستدا. سەرباری ئەمە ئەم گەمارەوی ئابوورییە تەمەنی حکومەتی کونەپەرستی عیراقی دریژکردووەو خەلکی مەحرومی عیراقی لە مەیدانی خەباتی سیاسییەوە بو جەنگیکی هەموو روژە لەپیناوی مانەوەی فیزیکیدا پاشەکشە پیکردووە. خەبات لەپیناوی لابردنی گەمارەوی ئابووری سەر عیراق کولەکەیەکی دیکەی پلاتفورمیکی پیشرەوە لەدژی تیروریزمی ئیسلامی .

٤ -دەبی چالاکانە بو بەرگری لە عیلمانیەت لە ولاتانی موسلمان نشینو ژینگە کومەلایەتییە ئیسلامییەکانو گیرودە بەئیسلامەکان لە خودی ولاتانی غەربیدا بیینە مەیدان. بوچوونی دواکەوتووانەی (هەرکومەلگایەك کەلتووری خوی)و دریغی کردن لە بەرگریکردن لەمافە مەدەنیو ئینسانییەکانی خەلکو بەتایبەت ژنان لەم ولاتو ژینگانەدا، دەستی ئیسلامی سیاسی بو توقاندنی خەلکیو بزواندنی لاوان ئاوەلاکردووە. دەبی جیهانی بوونی مافەکانی مروفو مافە مەدەنییەکانی ئینسانەکان بە ئەسل وەربگیریتو هەرجورە سازانیك لەگەل دینو حوکمرانیی کونەپەرستانەی دین لەسەر حیسابی مافەکانی مروف مەحکوم بکریت. تیروریزمی ئیسلامیی واقعییەتیکە. تیروریزم کاری موسلمانەکان نییە، بەلام سیاسەتیکی رەسمیی بزووتنەوەیەکی ئیسلامییە. ئەمە بزووتنەوەیەکی بیناوەروکو دروستکراوی دەستی غەربە لە جەرگەی جەنگی ساردو لە ململانیی ئەنتی کومونیستی لەگەل کریکارانو ئازادیخوازانی خورهەلاتی ناوەراستدا. ئەم بزووتنەوەیە سستو لاوازە. نفوزیکی سیاسیو مەعنەوی ئەوتوی لەولاتە گەورەکانی ناوچەکەدا نییە. لە واقعیاتە کومەلایەتییەکانی ناوچەکە لەدواترە. بەبی پشتیوانی غەرب، ئیسلامی سیاسی بەدەستی سوسیالیزمو عیلمانیەت لەناوچەکەدا شکست دەخوات. لە ئیران، کە وەکو فەلەستین، یەکیك لە گرنگترین مەیدانەکانی یەکلاکردنەوەی چارەنووسی ئیسلامی سیاسییە، ئاوابوونو روخاندنی ئیسلامی سیاسی هەرئیستا دەستی پیکردووە .

لەبەشی داهاتوودا:

*جەنگی ئەمریکا لە ناوچەکەدا، کە ئیستا لە ئەفغانستان دەستی پیکردووە، جەنگیك نییە لەدژی تیروریزم، چونکە نەتەنها وەلام بەهیچ یەکیك لە پیداویستییەکانی خەبات لەدژی تیروریزم، کە لەسەرەوە ئاماژەم پیکرد، ناداتەوە بگرە پشت بە بەشیك لەخودی رەوتی ئیسلامی دەبەستی. لەگەل ئەمەشدا بەبروای من ئەمریکا چووەتە ناو کیشمەکیش لەگەل ئیسلامی سیاسییەوە. ئەمە شەریکە لەسەر دەسەلات. ئەم کیشمەکیشە بەپیی مەنتق دەبیتە مایەی لاوازکردنی ئیسلامی سیاسی. بەلام ئامانجی غەرب سرینەوەی ئیسلامی سیاسی نییە، بەلکو لاوازکردنی، ملکەچ کردنو پیکهینانی ئارایشیکی تازەیە لەریزەکانیدا بو دروستکردنی هاوسەنگییەکی تازە. جەنگ لە ئەفغانستاندا لەسەر تازەکردنەوەی پیناسەی پەیوەندی غەربە لەگەل ئیسلامی سیاسیدا. ئیمە دەبی ئەم چوارچیوەیەو ئەم سازشە تازەیە بشکینینو سیاسەتی سەربەخوی خومان بو رزگارکردنی ناوچەکە لەم هیزە کونەپەرستە لەجەرگەی ئەم هەلومەرجە تازەیەدا چالاکانەتر ببەینە پیشەوە .

*هەلویستی پاسفیستی، ئەم کیشمەکیشە تازەیەی غەرب لەگەل ئیسلامی سیاسیدا نابینیت، گرنگیی ئەمە چ بو خەلکیك کەخویان قوربانیی ئەم بزووتنەوە کونەپەرستە بوونەو، چ گرنگییەکەی لە رەوتی گورانکارییە سیاسییەکانی ئایندەی جیهاندا لەبەرچاو ناگریتو لەم بارەیەوە هیچ ئەرکیك بوخوی دانانیت .دەبی رەخنە لەم هەلویستە ئارامیخوازو موحافەزەکارانەیە ببریتە نیو بزووتنەوەی مقاومەتی خەلکییەوە لەدژی تیرورو میلیتاریزم .

*بەهوی ئەبعادو لایەنە جیهانیو میژووییەکانی ئەم کیشمەکیشەوە، تایبەتمەندییە ئایدولوژیو زەمینییەکانی خەلکی جیهانی ئەمرو بەتایبەت لە غەربدا زور لەگەل سەردەمی هیرش بوسەر عیراقو تەنانەت سەردەمی هیرش بوسەر یوگوسلافیادا جیاوازە. بە رووهینانی فراوانتری خەلك بو سیاسەتو خەباتی مەدەنی، میلیتاریزمی ئەمریکا لەم کیشمەکیشەدا لەرووی سیاسییەوە لاوازتر دیتە دەرەوە. ئەم کیشمەکیشەی ئیستا، کە خوی لەسەر چەند گوشەیەکی نەزمی نویی جیهانیی دوای هەرەسی سوفیتە، دەتوانی لەحالەتی دەخالەتی عونسری پیشرەودا، تیکرای ئەم مەسەلەیەو خودی مەسەلەی زلهیزییو ملهوریی ئەمریکا لەئاستی کومەلایەتیدا بداتە بەر رەخنە. وە ئەمە لەدیدگای مەسەلەی ئازادیو یەکسانییەوە لەئاستیکی جیهانیدا مەسەلەیەکی چەند بەرابەر لە چارەنووسی ئیسلامی سیاسی گرنگترە .

)دریژەی هەیە)

مەنسوور حکمەت

ئەم دووبەشەی وتاری "دنیا دوای ١١ی سیپتامبەر" بو یەکەمجار لە ژمارەکانی ٧٣ی روژی ٢٨ی سپتامبەرو ٧٥ی روژی ١٢ی ئوکتوبەری ٢٠٠١ی بلاوکراوەی فارسی زمانی) انترناسیونال هفتگي)دا بلاوکراوەتەوە .

دنیا دوای ١١ی سیپتەمبەر
بەشی چوارەم: دوای ئەفغانستان

ئەفغانستان: جەنگ یان تیروریزمی ئاسمانیی؟

لە ئەفغانستاندا جەنگیك لەئارادا نییە. بەپیی لوژیك جەنگ لانی کەم پیویستی بە دوو لایەن هەیە. ئەوەی ئیستا لەئارادایە، بومبارانی ئەفغانستانە لەلایەن ئەمریکاوە. لەم تاکتیکە تازەداهینراوەی تاکە زلهیزی جیهانو پولیسی خوسەپاندووی نیونەتەوەییدا، تیرورو توقاندن لە ئاستیکی ملیونیدا بەرەسمی جیگای جەنگی گرتوتەوە. لەدوای فیتنامەوە، وا بریارە کە کومەلگای ئەمریکا جاریکی تر شاهیدی گەرانەوەی کیسەی تەرمی ئەو سەربازانە نەبیت کە بو بەرە دووردەستەکان نیردراون. وە بەهای ئەمەش ئیستا دەبی خەلکی مەدەنی ئەو ولاتەدا بیداتەوە کە لە بەدبەختیدا لە تیزەکانی دکتور سترنج لاوهای شورای ئەمنی قەومیو وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکادا بەسەرپیی بە لانکەو پەناگەی دوژمنی چەتوونی ئەمریکاو رابەری تازەی "ئیمبراتوریی شەر "پیناسەکراوە. زیانیك کە سوپای ئەمریکا لییناکەویت بە سەدقاتەوە لە خەلکیکی مەدەنی بیئاگای دەسەنن کە لەولاتیکی عادەتەن هەژارو پەراویزکەوتووی جیهاندا خەریکن بە چنگەکری نانی خویان پەیدا ئەکەن. روژیك ئەم بیتاقەیە بو خەلکی عیراق دەرئەچیت، روژیك یوگوسلافیا، روژیك لیبیاو روژیك ئەفغانستان. لەتاریکی شەودا لەبەرزایی دەیان هەزار مەترو لە کەشتیو ژیردەرباییەکانی ئەودیوی شەپولی ئوقیانووسە دوورەکانەوە، دەیان هەزار تەن بومبو مووشەك بەسەر شارەکانی خەلکیدا دەبارینن. بەشانازییەوە رادەگەیەنن کە ولاتی بەرامبەر "بە بومب دەگەرینینەوە بو چاخی بەردین"، لەگەل ئەمەشدا سوورن لەسەر ئەوەی کە بومبە "ژیر"ە ئەمریکییەکان تەنها گوناهکاران دەپیکی. ئامانج توقاندنە. توقاندنی هەموو کومەلگا. زالکردنی ترس، ترس لە مەرگ، لە ئاوارەیی، لە خاپوورکردنی هەموو

سیمایەکی شارستانی، تا ئەوکاتەی کە کومەڵگا ئیفلیج دەبیتو ، ئیمکانی مقاومەت نامینیت. سوپای پیادەی ئەمریکا، ئیستا تەنها سەگیکی راوە کە دوای تەواوبوونی تەقەکانو نیشتنەوەی تەپوتوزو هەراوهوریاکان دەبی بچیتو نیچیرە بیگیانەکە بهینیت .شەر راگەیاندنی هیچ کەسیك، تەنانەت ئەمریکاو غەربیش، لەدژی تالیبان ناکری مەحکوم بکریت. تالیبان دەبی برواتو سەرەنجام دەبی هەر لەریگای زەبروزەنگو کردەوەی سەربازییەوە بروات. دوژمنایەتی غەرب لەگەڵ تالیباندا باشترە وەك لەدوستایەتی تائیستایان. هیچ کەسیك بەر بە پیچانەوەی دەورودوکانی ئینسانکوژانیك ناگریت کە غەرب خوی هیناونییە سەرکار. بەلام لەنیوان جەنگو تیروردا جیاوازی هەیە. کردەوەکانی ئەمریکاو بریتانیا لە ئەفغانستان تیروریستییە. بومبارانی شارەکانو ناوچە سەکەنیەکانی ئەفغانستان دەبی مەحکوم بکریتو رابگیریت. ئەفسانە بیسەروبەرەکان لەبارەی توانای سەربازیی تالیبانو میژووی بەچوکداهاتنی زلهیزەکان لە ئەفغانستان خزمەت بە دریژەپیدانی ئەم شیوە تیروریستییە دەکات. موجاهیدنی ئەفغان لەجەنگی دژی سوفیتدا هیزی خەتی پیشەوەی جەبهەی ئەمریکاو غەرب بوون. تالیبان باندیکی گانگستەریی تاوانو بەرهەمهینانو دابەشکردنی ماددە سرکەرەکانە کە غەرب خوی بە هاوکاری پاکستانو سعودیە دروستی کردووە. دەتوانن لە سویچەوە بیکوژیننەوەو لەماوەی چەند هەفتەیەکدا بیپیچنەوە. بەلام تیروریزمی ئاسمانیی سەلامەت ترە، بەرچاوترە، بو خەلکی نارازیی جیهان بەعیبرەت ترە، زلهیزانەترە. دەبی لەبەرامبەر ئەم شیوە دژی ئینسانییەدا رابووەستین .

لەنیوان تالیبان و ئیسلامی سیاسیدا

کردەوە سەربازییەکانی ئەمریکاو بریتانیا لە ئەفغانستان، تەنانەت ئەگەر ببیتە مایەی روخاندنی تالیبانو مەرگی بن لادنیش، نە تەنها هەرەشەی تیروریزمی ئیسلامی لەدژی غەرب کەم ناکاتەوە، بەڵکو ئەبعادەکانی ئەم تیروریزمە پەرە پیدەدات. سەرانی دەولەتانی غەربی ئەمە دەزاننو بەرەسمی خەلکی غەرب لەمە وریا ئەکەنەوە. بەلام هەلبژاردنی ئەفغانستان وەکو یەکەمین گورەپانو مەیدانی" تولەسەندنەوە"ی ئەمریکا لەبەرامبەر تاوانی ١١ی سپتامبەردا، بو ئەوان دوو خاسیەتی بنەرەتی هەیە :

یەکەم، تەنانەت ئەگەر ئەوشیان قبوول بیت کە تیروریزمی ئیسلامی و ئەو نەفرەتە دژی غەربییەی کە ئەم تیروریزمە لەسەری ئەلەوەریت، واقعییەتیکی سیاسییەو ریگاچارەیەکی سیاسی هەیە، ئەوان تەنها کاردانەوەیەکی سیاسی بە هیرشیکی فیزیکیو سەربازیی گەورە کە لەناوخوی خاکی ئەمریکادا ئەنجام دراوە بەکافیو گونجاو نازانن. میلیتاریزم کولەکەیەکی ئایدولوژی رەسمییە لە ئەمریکاو بەردی بناغەی پیناسەی ناسنامەی ئەوە وەکو زلهیزیك. لەم دیدگایەوە هیرش بو سەر ئەمریکا تەنها دەکری بە هیرش بوسەر کەسیکی دیکەو جیگایەکی دیکە وەلام بدریتەوە. بو ئەمریکا تولەسەندنەوەی ١١ی سپتامبەر، سەربەخو لە ماهییەتو زەمینەو خەسلەتەکانی ئیسلامی سیاسیو تیروریزمی ئیسلامی، تەنها دەکری کردەوەیەکی سەربازی بیت. ئەم کردەوە سەربازییە دەبی گەورەبیت، دەبی "رقو دەسەلاتی ئەمریکا"، زەبروزەنگی ئەمریکا، نوینەرایەتی بکات. بەلام کردەوەی سەربازیی گەورە پیویستیی بە مەیدان هەیە. جەنگ پیویستی بە مەیدانی جەنگ هەیە. هەلبژاردنی ئەفغانستان لەبەر بوونی بن لادن نییە لەوی، بەپیچەوانەوە هەلبژاردنی بن لادن لەبەر ئەوەیە کە لە ئەفغانستاندایە. کەم نین لە ئەمسالی بن لادن، لەسەرانی تیروریزمی ئیسلامی کە بە ئاشکراو نهینی لە ئیران، بریتانیا، فەرەنسا، میسر، پاکستان، لوبنانو فەلەستین، چیچانو بوسنە دەژین. ئەو وینایەی کە تیروریزمی ئیسلامی توریکی هەرەمییە بە پیکهاتەیەکی ئیداری دیاریکراوەوە کە بن لادن لەسەرەوەی راوەستاوە، گالتەجارییە. بە عەقلەوە ناچیت خامەنائییەك لەم پیکهاتەیەکی ئیدارییەدا لەژیر سەرکردایەتی بن لادن بووبیت. ئەفغانستان، دەروازەیە. ئەو گورەپانەی کە دەکری مەیدانی کردەوەیەکی گەورەی سەربازی بیت. ئەفغانستان تەنها مەیدانی شیاوە بو "تولەسەندنەوەی ئەمریکا "لە مەودایەکی سەربازیی فراوانو سامناکدا کە دەستەی حوکمرانی ئەم ولاتە بەلینی داوە. لەدەرەوەی ئەفغانستان وەها ئامانجیکی سەربازیی کە بکری دیاری بکریتو هیرشی بکریتە سەر لەئارادا نییە. تازە لیرەشدا سەرانی غەرب دادوبیدادی ئەوەیانە کە تەلاری هیندە بەرزو پردی هیندە گەورەی تیا نییە بو ویران کردنی .

دووەم، هەروەك لە بەشی پیشوودا وتم، ئەو شتەی کە بریارە لەپشتی کیشمەکیش لەگەڵ تالیبانو بن لادن لە ئەفغانستاندا یەکلایی بکریتەوە، پەیوەندیو هیزهاوسەنگیی ئەمریکاو غەربە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. "جەنگی دریژماوە لەدژی تیروریزم" ناوی رەمزیی هیزنیشاندانیکە بە ئیسلامی سیاسی .جەنگیکی دەسەلاتە کە لەروانگەی

ئەمریکاوە دەبی لەپیناوی پیناسەکردنی کومەلیك تایبەتمەندی پایداری نەزمیکی نویی جیهانیی لەدوای هەرەسی سوفیتەوە درەنگ یان زوو دەبی ئەنجام بدریت. ئیسلامی سیاسی، ئەم بەهەرمە لاوەکییەی جەنگی سارد، لەدوای هەرەسی سوفیتەوە وەکو کەمپیکی بورژوایی خوازیاری دەسەلات لە ولاتانی خورهەلاتی ناوەراستو لە مەلبەندە "ئیسلامی"یەکانی خودی کومەلگا غەربییەکاندا سەری هەلداوە. ئەم رەوتە لە بەشیك لە جیهانو لە ولاتانیکی زور گرنگی وەکو ئیرانو پاکستان، یان بەرەسمی لە دەسەلاتدایە وەیان قورساییەکی سیاسی زوری هەیە. گوشەیەکە لە کیشمەکیش لەسەر ئایندەی فەلەستینو ئیسرائیل. لە جمهورییەکانی پیشووی سوفیتدا، هەنگاویك لەم لای جبەخانە ئەتومییەکانەوە، راوەمشك دەکات. لە خودی غەربدا، لەسایەی پارەی سعودیەو کومەکی دەولەتییو ئایدولوژی ریسوای (هەرکومەلگایەو کەلتووری خوي)، پول پول لاوانی ئەو مەلبەندانە دەکاتە ئەندامی خوی کە گیرودەی ئیسلام بوون. لەروانگەی غەربەوە ئەم ئیسلامە سیاسییە ئیتر ئەو رەوتە دەستکەلاو گویرایەلە نییە کە بریار بوو لە ئابلوقەدانی سوفیتدا دەوری هەبیت، بەر بە دەسەلاتی چەپ بگریت لە شورشی دژی پاشایەتی ئیراندا وە ببیتە دەردی سەر بو عەرەفاتو ناسیونالیزمی عەرەب. ئیستا ئەم دیاردەیە ئیدعای زورتری هەیە. لەژیر سایەی غەرب هاتوتە دەرەوە. وە لە ١١ی سپتامبەردا، لەروانگەی ئەمریکاوە، ئیسلامی سیاسی پیی زیاد دریژ کرد. هیرشی تیروریستی لەم ئاستەو لە نیوجەرگەی ئەمریکادا، چەخماخەی ئەم هیزنیشاندانە حەتمییەی لیدا. ئەم رووداوانە لەبنەرەتدا چەند بەشو قوناغیکی جیاجیای جەنگیکی دەسەلات پیکدەهینن لەنیوان ئەمریکاو غەرب لەگەل ئیسلامی سیاسیدا .لەروانگەی ئەمریکاوە ئەمە نەبەردیکە لەگەل دەولەتە ئیسلامییەکان، حیزبە ئیسلامییەکانو تیکرای بزووتنەوەی ئیسلامی سیاسیدا. تالیبان، لاوازترینو لەرزوکترینو پووچترین سومبلی دەسەلاتی ئیسلامی سیاسییە لە خورهەلاتی ناوەراستداو سەرەنجام لەروانگەی ئەمریکاوە گونجاوترین خالی چوونەژوورەوەیە بو ناو ئەم جەنگی دەسەلاتە هەمەلایەنەیە. سەرکەوتنی ئەمریکا لە ئەفغانستان لەروی سەربازییو عەمەلییەوە، دەست لە بناغەکانی دەسەلاتی ئیسلامی سیاسی نادات. خویان ئەمە دەزانن. مەلبەندە سەرەکییەکانی دەسەلات لەپلەی یەکەمدا لەئیران، سعودیە، وە لە ریکخراوە ئیسلامییەکانی میسرو لوبنانو فەلەستیندایە. بەلام ئەمە جەنگی دەسەلاتە، جەنگی مانو نەمان نییە. ئەفغانستان تاقە مەیدانە کە تیایدا بەشیوەیەکی واقعی، لانی کەم لەچوارچیوەی ئیستای جیهاندا، روبەروبوونەوەیەکی سەربازیی لەنیوان ئەمریکاو ئیسلامی سیاسیدا ئیمکانی هەیە. تاقە مەیدانیکە کە "جەنگی دریژخایەن لەدژی تیروریزم" دەتوانی بە کردەوەیەکی سەربازیی بەرچاوو خیرا دەست پیبکات بیئەوەی هەموو شتیك بەیەکجاری بدات بەسەریەکدا .

ئەمە کیشمەکیشیکی سیاسییە

"جەنگی دریژخایەن لەدژی تیروریزم"، واتە جەنگی دەسەلاتی ئەمریکا لەگەل ئیسلامی سیاسیدا، دوای ئەفغانستان تەنانەت ئەگەر هەردوو لایان لەهەندی برگەدا دەست بو کردەوەی سەربازیی لیرەولەویو کردەوەی تیروریستی لەدژی یەکتریش ببەن، لەناوەروکدا کیشمەکیشیکی سیاسی دەبیت. ئامانجی ئەم جەنگە لەلایەن ئەمریکاوە نەهیشتنی ئیسلامی سیاسی نییە. بەپیچەوانەی دەستخوشانە ئیعلامییەکانی دووەمی خورداديیەکان (مەبەست لەبالی خاتەمییە-وەرگیر) ئەوە جەنابی خاتەمیو سیاسەتە ژیرانەکەی نەبوو کە "ئیرانی لە بومباران نەجات دا". هیرش بو سەر ئیرانو بومبارانیکی لەم جورە لەبنەرەتەوە لە بەرنامەی غەربدا نییە .ئەو وینایەی کە دوای ئەفغانستان ئەمریکا یەك لەدوای یەك لەگەل ئەو ولاتانەدا دەچیتە شەرەوە کە روژیك بەتیروریست لە قەلەمی داون، زور ساویلکانەیە. مەبەستی غەرب لەم هیزنیشاندانەدا نەك نابوودی ئیسلامی سیاسی وەیان تەنانەت مەرج نییە روخاندنی دەولەتە ئیسلامییەکانیش بیت، بەلکو پیقبوولکردنی هەژموونی سیاسی خویەتی بە بزووتنەوەی ئیسلامیو دیاریکردنی ریوشوینی گەمەکەیە. لەروانگەی ئەمریکاوە ئەم بزووتنەوەیە دەبی سنووری خوی بزانیت. دەبی قەلەمرەوی عەمەلیاتەکانی خوی بە ناوچەکە بەرتەسك بکاتەوە، جیوشوینی خویو جیگاوریگای تایبەتی ئەمریکا دەرك بکات. نەتەنها دەولەتە ئیسلامییەکان دەتوانن لەسەر کار بن، بەلکو تەنانەت تیروریزمیش مولەتی هەیە، بەو مەرجەی قوربانییەکانی ئەم تیروریزمە کومونیستەکانو چەپەکانی ئیرانو ئەفغانستانو پاکستانو تورکیا بن. بەلام پەلامار لەناو خاکی ئەمریکا خویدا ئەمە ئیتر هەلەیەکی زیادەیە. ئەمریکا دەیەویت ئەم دەرسەو ئەم هاوسەنگییە بباتە خورهەلاتی ناوەراست .

ئەمە جەنگیکی دەسەلاتە نەك کیشمەکیشیك لەسەر ئیسلام، لیبرالیزم، دیموکراسی غەربی، ئازادی، مەدەنییەت، ئاسایشو ئارامی یان تیروریزم. ئەمە نەبەردیکە لەنیوان ئەمریکای زلهیز لەگەل بزووتنەوەیەکی سیاسی خوازیاری دەسەلات لە خورهەلاتی ناوەراستدا، کە مەودایەکی هەلسوورانی جیهانیی هەیە، بو پیناسەکردنی هاوسەنگییەکی سیاسیو دیاریکردنی قەلەمرەوەکانی نفوزو هەژموونیی خوی. غەرب بەشوین پیکهینانی دیموکراسییە غەربییەکانەوە نییە لە خورهەلاتی ناوەراستدا. ئەمریکاو پاکستانو ئیرانو تەیفی فراوانی کونەپەرستان لە ناوچەکەدا لەئیستاوە خەریکن بو سەپاندنی حکومەتیکی ئیستبدادیو دواکەوتووی دیکە بەسەر خەلکی ئەفغانستاندا لەگەل یەکتریدا بەندوبەست دەکەن. ئیرانو سعودیەو پاکستانو شیخ نشینەکانی خەلیج، ئەم کونەپەرستترین رژیمانەی جیهانی ئەمرو، هاوپەیمانانی رەسمییو عەمەلیی غەربن لەم کیشمەکمیشەدا. تەنانەت لە حالەتی هەرسهینانی دەولەتە ئیسلامییەکانیشدا، ئالتەرنەتیفی حکومەتیی جیمەبەستی غەرب لەناوچەکەدا حیزبە راستە کونەپەرستو نیزامە پولیسیو سەربازییەکان دەبیت .

ئەمریکا میژوو دروست ناکات

بەلام غەرب ئایندەی ئەم رەوەندە دیاری ناکات. سیاسەتی ئیستاو کردەوەکانی ئەمریکا بمانەویو نەمانەوی چوارچیوە سیاسییەکانی ئیستای خورهەلاتی ناوەراست دەشیوینی، بەلام ئەوە کومەلیك هیزی دیکەن کە تایبەتمەندییەکانی ئەو ئالتەرنەتیفە دیاری دەکەن کە لەئایندەدا شکل دەگریت. گومان لەوەدا نییە کە روبەروبوونەوەی غەرب لەگەل ئیسلامی سیاسیدا دەبیتە مایەی لاوازبوونی بزووتنەوەی ئیسلامیو حیزبو دەولەتەکانی ئەم بزووتنەوەیە. بەلام ئەم کیشمەکیشە لە گورەپانیکی خالیدا رونادات. خورهەلاتی ناوەراست، هەروەکو خودی غەرب، شانوی کیشمەکیشی نیوان کومەلیك بزووتنەوەی کومەلایەتییە کە بەرلەم کیشمەکیشەی بورژوازی غەرب لەگەل ئیسلامی سیاسیدا وجودیان بووەو رەوەندی سیاسی کومەلگا جیاجیاکانیان شکل پیداوە. کیشمەکیشی غەرب لەگەل ئیسلامی سیاسیدا، بەهەموو گرنگییەکەوە کە هەیەتی، هیزی بزوینەرو موتوری بەرەوپیشەوەبردنی میژوو نییە لەم کومەلگایانەدا، بەپیچەوانەوە، خوی دەچیتە چوارچیوەی ئەم میژووەوەو هەر لەم چوارچیوەیەدا رافە دەکریت. ململاني لەسەر دیاریکردنی نەزمی نویی جیهانی کومەلیك ئەکتەری گرنگتری هەیە. چینە کومەلایەتیو بزووتنەوە سیاسیەکانیان چ لە غەربو چ لە خورهەلاتی ناوەراستدا، بو دیاریکردنی ئایندەی سیاسیو ئابووریو کەلتوری جیهان ریزبەندییان کردووە. ئەوە بزووتنەوەکانن کە سەربەخو لە خواستی سەرانو سیاسەتمەدارانی غەربو سەرکردەکانی ئیسلامی سیاسی، دوا ئاراستەی ئەم رەوندانە دیاری دەکەن .

بەشیوەیەکی دیاریکراو، تا ئەو جیگایەی پەیوەندنی بە خورهەلاتی ناوەراستەوە هەیە، تەنانەت ئەگەر غەرب خوازیاری پاشەکشەپیکردنیکی جوزئیی ئیسلامی سیاسیو پیناسەکردنی بنەماکانی پیکەوەژیانیکی تازەش بیت لەگەلیدا، بزووتنەوە سوسیالیستیو ئازادیخوازو عیلمانیەکان لە ناوچەکەدا لەم هەلومەرجە تازەیەدا سەربەخو لە نەخشەکانی غەرب دینە سەر شانو. بو نموونە بەرای من ئیسلامی سیاسی لە ئیراندا دەروخیت، نەك لەبەر ئەوەی کە غەرب لەم روبەروبوونەوەیەی دواییدا خواست یان مەبەستیکی بەم جورەی هەیە، بەلکو لەبەرئەوەی کە لە جەرگەو شانبەشانی ئەم کیشمەکیشە تازەیە خەلکی ئیرانو لەپیشەوەیاندا کومونیزمی کریکاری حکومەتی ئیسلامی دەکیشنە خوارەوە. شکستی جمهوری ئیسلامی گەورەترین گورز دەبیت لە پەیکەری ئیسلامی سیاسی. ئەگەر چارسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین مەرجی لەنیوبردنی زەمینە سیاسیو فیکریو کلتورییەکانی گەشەی ئیسلامی سیاسییە لە خورهەلاتی ناوەراستو لە ئاستی جیهانیدا، ئەوا شکستی جمهوری ئیسلامی مەرجی تیکشاندنی ئەوە وەکو بزووتنەوەیەکی خوازیاری دەسەلات لە خورهەلاتی ناوەراستدا .بەبی جمهوری ئیسلامیی ئیران ئیسلامی سیاسی لەئاستی خورهەلاتی ناوەراستدا دەبیتە رەوتیکی ئوپوزسیونی بیئاسوو بیئایندە .

)دریژەی هەیە (

مەنسووری حیکمەت

ئەم بەشەی وتاری (دنیا دوای ١١ی سپتامبەر) لە (انترناسیونال هفتگي)ی ژمارە ٧٧ی بەرواری ٢٠٠١/١٠/٢٦ دا بلاوکراوەتەوە. (بەعەمەلی هیچ ئەلقەیەکی دیکەی ئەم باسە بلاونەبووەوە (

سەعید ئەحمەد لە فارسییەوە کردوویەتی بە کوردي